

Sarkis Hatspanian: “ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR” SÖZÜ ERMENİ TOPRAKLARI İÇİN DENMİŞ BESBELLİ!

Posted on 02/06/2013

Geçtiğimiz günlerin merkezi gündemindeki olayların kıvılcımını teşkil eden Taksim Gezi Parkı'ndaki yüzyıllık ağaçların devrilip-katledilmesine karşı koymak isteyen bir avuç dürüst insanın dahi bilgisi dışında kalmış ve ne yazık ki medya'nın sansürlendiği günümüz koşullarında 'görmezden gelindiğine' şahit olduğumuz çok acı bir hikâyeyi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Çok önemli bulduğum bu bilgilerin salt “Bilenler bilmeyenlere anlatsın” türünden bir paylaşım olmaması arzusuyla, soykırımı uğratılan halkımın acı tarihinde salt sağ olanlarımızın değil, toprağın altındaki ölülerimizin bile nasıl rahatsız edildiklerinin taşınması oldukça zor acı hikâyesinin ağırlığını bundan böyle sizlerin de bizimle beraber taşımalarını arzuluyor, yüzyıllık acımıza insanca ortak olunmasını istiyorum.

Taksim Gezi Parkı'ndan başlayarak, Harbiye Radyo Evi, Ordu Evi ve daha da ilerisindeki araziler zamanında Ermeni Mezarlığı idi. Sözü edilen alan, şimdi Taksim Gezi Parkı, Askeri

Müze, TRT İstanbul Radyosu, Hilton ve Divan Otelleri'nin bulunduğu alandan da çok fazlasını kapsamaktadır.

Tarihsel bilgilere istinaden, Osmanlı İmparatoru Kanunî Sultan Süleyman, Buda'nın fethinden sonra Almanlar tarafından zehirlenerek öldürülmek istenir ve bu planlarını gerçekleştirebilmek için onlar Sultan'ın aşçıbaşılığını yapan Manuk Karaseferyan'dan Hıristiyan bir Ermeni olmasını gözönünde bulundurarak yardım talep ederler.

Karaseferyan'ın bu ihaneti reddetmesi sayesinde, Almanların komplosu ortaya çıkarılır. Sultan, Ermeni aşçıbaşısının sadakâtını mükâfatlandırmak istediği için ona padişahî "Dile benden ne dersen" der. Bunun üzerine Karaseferyan Manuk Sultan'dan Konstantinopolis (İstanbul) Ermenileri için bir mezarlık yeri talep eder. Sultan da, şimdi Taksim Gezi Parkı'nın da içinde bulunduğu hektarlarca araziyi bir fermanla Ermenilere tahsis eder ve burada Surp Hagop adını taşıyacak olan Ermeni Mezarlığı kurulur.

1872 yılında, Konstantinopolis (İstanbul) Şehremaneti (Şehrin Belediyesi), Surp Hagop Ermeni Mezarlığı'nı hemen yapışığında bulunan Harbiye'nin arazisine katmaya yeltense de, pek şaşılacak bir şey vuku bulur ve dönemin padişahı Sultan Abdülâziz, bu mezarlığın Kanuni Sultan Süleyman'ın Padişah fermanıyla Ermeni cemaatine tahsis edilmiş olması nedeniyle bu isteği reddeder.

Bir başka sefer, Ermeni mezarlığının toprakları yeniden gasbedilmek istenecektir. 1912'de, Belediye, caddeyi genişletmek için, mezarlık topraklarını istimlak etme amacıyla kısmen satın almayı kararlaştırır ve Ermeni Cemaati'ne ait olan toprağın arsa bedelini ödemeksizin, yalnızca mezarlığı çevreleyen duvarların yapımıyla, merhumların naaş ve mezar taşlarının taşınabilmesi masraflarının karşılanması için 15 bin Osmanlı altını ödemedede bulunur.

Osmanlı döneminde denendiği halde yapılamayan aleni gaspın Cumhuriyet döneminde yapılması çabalarına gelince... Pera (Beyoğlu)'nun en işlek yerinde bulunan Surp Hagop Ermeni Mezarlığı, paha biçilmez değerinde bir araziye sahip olduğundan, 19. yüzyıl

sonlarında başlayan arsaya el koyma çabaları, Cumhuriyet Türkiye'sinde de tüm azgınlığıyla devam eder.

1931 yılında, İstanbul Belediyesi, bu arsanın aslında "Sultan Beyazıt Veli" adlı bir vakfa ait olduğunu iddia ederek, artık cemaati bulunmayan, metruk (terkedilmiş) mezarlıklar statüsünde işlem görmesini sağlamak ve 'sahipsiz' adlandırdığı toprakların Belediye'ye devredilmesi için Tapu'ya başvurarak, dava açar.

Buna karşı Ermeni Cemaati, Tapu Genel Merkezi'ne başvurmak üzere, "Cismanî Meclisi"-nde kendisini temsil edecek iki delegesini belirler. Onlar, Ermeni Mezarlığı'nın hiç de metruk olmadığını ve Ermenilerin ölümlerini buraya gömebilmesinin Belediye tarafından 'sağlık nedenleri' ileri sürerek yasaklanmış olması nedeniyle yapılamadığını Cismanî Meclisi'nde açıklarlar. Ermeni Cemaati temsilcilerinin sunduğu durum tamamiyle gerçek olduğu halde, din gibi bir inanışla ilgili düşüncelere bağlı olmayan Cismanî Meclisi Ermeni Mezarlığı'na ait olan arsanın Belediye'ye kaydedilmesini emreder.

O dönemin Türkiye Ermenileri Patriği görevini yürüten Başepiskopos Mesrop Naroyan bu adaletsizliğin kaldırılması ve alınmış kararın geçersiz kılınması istemiyle mahkemeye başvurur. Ermeni Patriği ayrıca, mahkemenin nihaî karar vermesine kadar, mezarlık topraklarının Belediye'ye geçmesine izin verilmemesi talebinde de bulunur. Ve Mahkeme, 20 bin lira kefalet ödenmesi şartının yerine getirilmesi halinde Patrik Naroyan'ın bu talebini kabul eder.

Belediye, Ermeni Patriği Naroyan'ın bu adil talebine karşı "Türkiye'de bir Ermeni Cemaati ve Patrikhanesi'nin var olmadığını" ve Osmanlı İmparatorluğu İttihad ve Terakki hükümetinin 19 Temmuz 1915 günü almış olduğu Bakanlar Kurulu kararıyla "Ermeni Patriği'nin Jerusalem (Kudüs)'e sürgün edilmiş olduğunu", dolayısıyla İstanbul'daki Ermeni Patrikhanesi'nin de oraya nakledilmiş olduğu iddiasında bulunur. Belediye'nin İstanbul'da bir Ermeni Cemaati ve Patrikliği'nin bulunmadığı türünden bu iddiası pek gülünç olsa dahi,

Mahkeme Belediye'nin dava ettiği meselenin görüşülmesine karar verir.

Bu anormal durumda ne yapacağını bilemeyen Ermeni Patrikhanesi'nin avukatları da ister-istemez sözkonusu olan Surp Hagop Ermeni Mezarlığı davasını bir yana bırakarak, reddedilmez yüzlerce örneğiyle İstanbul'da yaşayan Ermeni cemaatinin var olduğunu kanıtlayan delilleri mahkemeye sunmak zorunda bırakılırlar. Belediye'nin saçmalamalarına karşın, aynı Osmanlı İmparatorluğu'nun İttihad ve Terakki hükümeti'nin 18 Ekim 1915 tarihli bir kararnamesiyle, Ermeni Patriğinin statüsüyle, Ermeni Patrikhanesi'nin yönetmeliğinin yeniden onaylanmış olduğunu gösteren belgenin mahkemeye sunulması sayesinde, ne iyi ki İstanbul Belediyesi'nin savları kabul edilmez.

Fakat...

Evet, fakat...

Tüm bu gerçekliklerin tartışılmaz bir şekilde ortaya çıkarılmasına rağmen, mahkeme Ermeni Patrikhanesi'nin yüzde yüz haklı olduğu yönünde bir karar alacağı yerde, hiç beklenmeyen şok edici bir ('Quel alaka?' hesabı) "Sultan Beyazıt Veli" adlı Vakıf'tan Ermeni Mezarlığına ait olan toprakların sınırlarının belirlenip-bildirilmesi isteminde bulunur ve bununla da yetinmeyerek, bu işin yapılması için Ahmed Refik Altınay adlı birisinin başkanlığında dört kişilik bir heyet kurulması kararını verir. Pek doğal(!) olarak bu heyetin yaptığı araştırma-inceleme(!) çalışmaları sonunda, Ahmed Refik Altınay başkanlığındaki 'ne idüğu belirsiz' bu heyet, mahkemeye sunulmuş ve Ermeni Patrikhanesi'nin tartışılmaz haklılığını gösteren tüm belgelerin sahte olduğu iddiasıyla, Surp Hagop Ermeni Mezarlığı'nın aslında "Sultan Beyazıt Veli Vakfı"na ait olduğu kararına varıldığını belirtir.

1933 yılında, İstanbul Hukuk Mahkemesi, 'ne idüğu belirsiz' bu heyetin duyulmamış yalan ve görülmemiş sahtekârlık örneği olan bu raporuna dayanarak, Surp Hagop Ermeni Mezarlığı'nı, Mezarlıklar Kanunu'nun bilmem kaçınıcı maddesinin, bilmem nesinin, bilmem

ne gereklerini, bilmem ne zamandan beri yerine getirmedeği gerekçesiyle “cemaati olmayan bir toplumun metruk mezarlığı” olarak kabul eder ve tüm arazinin Belediye’ye geçmesini kararlaştırır. Ve bu uğursuz misyonun gerçekleştirilmesinde başrolleri oynamakla görevlendirilen o ‘ne idüğü belirsiz’ heyetin başkanı Ahmed Refik Altınay da, devletine milyarlarca dolar değerindeki taşınmaz emlâkı bedava elde etme çabalarının karşılığı olarak, İstanbul’da bir başka gayr-ı müslim vatandaştan kağıdı-küreğiyle zorla alıkonulmuş denize nazır bir köşkün tapusu-mapusuyla sahibi oluverir.

Ancak, bu işin en ilginç yanlarından birisi de Surp Hagop Ermeni Mezarlığı Davası ile ilgili varolan tüm belge ve dosyaların, 3 Aralık 1933 günü Sultanahmet’te bulunan Adliye Binası’nda çıkan yangında yok olmasıyla ilgili hikâyedir. Mahkeme bu yangını gerekçe göstererek, Surp Hagop Ermeni Mezarlığı davasını erteleme kararı alır. Oysa mahkemece bu ertelemeye gerekçe gösterilen sebebin aksine, sözkonusu tüm belgelerin devlet tasdikli, imzalı ve damgalı birer kopyaları, hem İstanbul Belediyesi, hem de Tapu ve Kadastro Müdürlüğü Mezarlıklar Dairesi’nde bulunmaktadır, fakat bu belgelerin varlığına belli ki ‘pour raison d’Etat’ göz yumulur.

Mahkeme, Ermeni Cemaati’ne ait 850 bin metrekarelik arazinin İstanbul Belediyesi’ne geçmesi, Ermeni Patrikhanesi’ne de 6 bin metrekarelik araziye bırakıyor olmasını adalet diye adlandırılan terazinin iki tarafına koymasıyla, 3 bin 200 liralık gülünç bir meblağa eşdeğer mahkeme masrafları bedelinin Belediye tarafından Ermeni tarafına ödenmesi kararıyla “adaletin böylesi görülmemiştir elbet” hesabı örneği olmayan bir hukuk soykırımı gerçekleştirmekten geri kalmamıştır. Mahkeme kararıyla, Ermenilerden alıkonulan hektarlarca toprak ve araziye karşılık, Ermeni Patrikhanesi’nin ödediği mahkeme masraflarıyla, İstanbul Belediye Vekili’nin 150 lira tutan avukat masrafını edinmeye hak kazanması (!) “T.C.” mahkemelerinin ne kadar tarafsız ve adil (!) olduğunu göstermesinin yanında, “ADALET’İN MÜLKÜN TEMELİ” olduğunu iddia eden bir devletin kurucusuna olan bağlılık ve sadakatini de kanıtlamaktaydı kuşkusuz !

Bas-bas bağıran bu haksızlık-hukuksuzluk ve adaletsizlikler yetmezmiş gibi, dönemin İçişleri Bakanlığı'nın emriyle, o zaman İstanbul Valiliği görevinde bulunan Muhittin Üstündağ ile Beyoğlu Üç Khoran Ermeni Kilisesi Vakfı'nın Mütevelli Heyeti (Yönetim Kurulu) üyelerinden Adil Arşak Surenyan adlı üyesi arasında ayrıca bir de yazılı anlaşma imzalanmasına (buna imzalatılması dense çok daha doğru ve yerinde olur inancındayım) ihtiyaç duyulması, Kanunî lakabıyla bilinen Sultan döneminden kalma "MÜHÜR KİMDEYSE SÜLEYMAN ODUR" sözlerinin Kanunî Sultan Süleyman'ın padişahlık fermanının bile nasıl ayaklar altına alınabileceğinin eşsiz örneğidir!...

Hikâyemiz bu kadarla da bitmiyor ama... Bir zamanlar, Mustafa Kemal (Atatürk)'ün dış hekimliğini de yapmış olan Adil Arşak Surenyan, Galatasaray Spor Klübü eski başkanlarından Faruk Süren'in özbeöz dedesidir. Surenyan'ın 'YAN'ı abra-kadabra usulü kırılıvererek, geriye kalan Suren'in 'U'su da hokkabazlara özgü bir el çabukluğuyla 'Ü'ye dönüştürülünce SÜREN'e ulaşılmasının acı hikâyesine dair bilgiler sanki önemli bir devlet sırrıymış gibi nedense hep gizlenmiş olsa da, Adil oğlu Faruk SÜREN'e GS Spor Klübü başkanlığı koltuğunun, Arşak dedeye 'zorla' imzalatılan sözkonusu o belgeye karşılık yağlı bir 'teşekkürün' ifadesi olduğu, İstanbul Ermeni Cemaati'nin birkaç nesline kulaktan kulağa anlatılıp-durmuştur.

Ol hikâyat, şu an kısmen Elmadağ mahallesinin bulunduğu yerde, yüksek katlı binalarla çevrili pek geniş alanla, aslında hikâyemizin kahramanı Taksim Gezi Parkı'nın bugünkü yerinde, bir zamanlar başına 'Pişmiş tavuğun başına getirilmeyenlerin dahi getirilmiş olduğu' Surp Hagop Ermeni Mezarlığı'mız vardı işte!

Ve tüm bunlardan da daha acı olanı elbet, mezarlarında bile rahat bırakılmayan ölülerimizin kemiklerini örten mezar taşlarının dahi, bir inşaat malzemesi olarak Eminönü Meydanı ve Cami'siyle, Taksim Gezi Parkı'nın merdiven yapımında kullanılmış olması maneviyatsızlığıdır.

Şimdilerde Taksim Gezi Parkı'nın başına toplanan kara bulutlarla asıl yapılmaya çalışılan maneviyatsızlık ise, yukarıda hatırlatmak zorunda kaldığım halkıma ait tarihsel izlerin kökten silinmesi amacını taşımaktadır! Bu da, Ermeni insanının yalnız dirisine değil, ölüsüne de düşman olduğunu göstermekten çekinmeyen "T.C." devletinin günümüz hükümetinin uygulamakta inat ettiği insanlık dışı, faşizan politikanın sonucudur.

Bu toprakların en kadim halkı olan Ermenilere ait her ama herşeyin izi ve tozunun silinerek, her ne pahasına olursa olsun unutturulmasının sağlanması, aslında bu topraklarda yaşayan tüm insanların sahip olması gereken toplumsal hafızanın dahi görülmemiş bir zorbalık ve faşizan uygulamalara maruz bırakılarak, göz göre göre yokedilmek istenmesine Surp Hagop Ermeni Mezarlığı (Taksim Gezi Parkı) sayesinde şahit olduğumuz akıl almaz vahşilikteki saldırılara, hangi halktan olurlarsa olsunlar, insanlık onuruyla göğüs germeye hazır namuslu ve dürüst tüm dostlarımıza, Ermeni halkı ile dayanışma içerisinde bulunma görevi düşmektedir.

Bir zamanlar, mahkeme salonlarında yargıçların oturduğu yerde, onların kararlarını okudukları masanın hemen arkasındaki duvarda koskoca harflerle «T.C.»-nin kurucusu olarak övünülen Mustafa Kemal (Atatürk)'e atfedilen "ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR" sözü yazılıydı diye hatırlıyorum. Şimdi bu satırları okuyan insanların 'Adaletin mülkün temeli' olduğunu belirttiği bu sözün temelinde, dünyada eşi görülmemiş bir haksızlık ve hukuksuzlukla, Surp Hagop Ermeni Mezarlığı örneğine benzer binlerce, onbinlerce gasp olayının bulunduğu daha da yakından görmesi ve Mustafa Kemal (Atatürk)'ün kurmuş olmasıyla övünülen bu devletin adaletten ne ve ne kadar anladığını öğrenmesi amacıyla kaleme aldığım bu yazının yararlı olmasını umuyorum.

Yazının omuriliğini oluşturan tarihsel bilgileri değerli araştırmacılar sayın Hrant Çizmeciyen, Tamar Nalcı, Emre Can Dağlıoğlu ve Armaveni Miroğlu'na borçlu olduğumuzu iletme görevimi yerine getirerek, bu aydınlarımıza teşekkür ediyorum.

“2015’e 2 yıl kala” Ermeni ulusunun uğradığı soykırımın gerçekleştirildiği topraklar üzerinde yaşayan insanlar tarafından İNSANLIĞA KARŞI İŞLENEN ve ZAMAN AŞIMI TANIMAYAN BU SUÇ’un kabul, mahkûm ve tazmin edilmesi çabalarında Taksim Gezi Parkı olayının mutlaka bir MEHENK TAŞI olacağına inanıyorum.

Saygılarımla,

Sarkis HATSPANIAN

Yerevan, 2 Haziran 2013

DOĞU ERMENİSTAN